

ת"פ 2279/04/14 - פרקליטות מחוז תל אביב פלילי נגד בלאל עמר

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 2279-04-14 פרקליטות מחוז תל אביב פלילי נ'
עאשור ואח'

לפני
המאשימה
כבוד השופט עידו דרויאן-גמליאל
פרקליטות מחוז תל אביב פלילי
ע"י ב"כ עוה"ד ב' אלעזר

נגד

הנאשם
בלאל עמר (הנאשם 2)
ע"י ב"כ עוה"ד ע' אבו עאמר ול' סטל

גזר דין

ביום 22.9.16 הורשע הנאשם, לאחר ניהול משפט הוכחות, בעבירה של גרם מוות ברשלנות, לפי סעיף 304 לחוק העונשין, תשל"ז-1977, בצירוף סעיפים 40 ו-64 לפקודת התעבורה, וזאת בגין אירוע שארע ביום 15.1.14.

בעניינו של הנאשם התקבל תסקיר שירות המבחן מיום 21.6.17 וכן התקבלה חוות דעת מטעם הממונה על עבודות השירות מיום 31.7.17.

מעשי הנאשם:

1. החל מדצמבר 2013 החלו עבודות פיתוח שטח ברחוב אחימעץ בתל-אביב, שביצעה חברת אולניק, חברה להובלה - עבודות עפר וכבישים בע"מ (להלן - "אולניק" או ה"חברה"), ובכללן חפירות לצורך ביצוע מערכות מים, ביוב ותיעול. מנהל העבודה מטעם החברה היה הנאשם 1, שעניינו הסתיים (להלן).
2. בין הרחובות המקבילים אחימעץ ונטעים, בשטח לא-בנוי, הוקצה למבצעי העבודות "שטח התארגנות" בו נאספו ונשמרו חומרי ואביזרי בנייה והוצבו מבני-ארעי של שירותים, סככה וכיו"ב. בצדו המערבי של שטח זה היה שביל מרוצף להולכי רגל, שנמתח בין הרחובות אחימעץ ונטעים (תשריט ת/3).
3. שימוש הולכי רגל בשביל:

א. סביב מתחם העבודה רחוב אחימעץ היה גידור, כמחויב בתנאי ההיתר שהכתיבו המשטרה והעירייה, כדי להבטיח שהולכי רגל לא ייקלעו לאזור העבודה המסוכן. בגדר היו שערים, שהיו אמורים להיות מאוישים, ורק בהם היו אמורים לעבור כלי הרכב וכלי העבודה.

למעשה, נפרצה הגדר מול השביל, ועל השביל נעו כלי רכב כבדים וכלי עבודה ממונעים;

ב. גם ביום האירוע היתה הגדר פרוצה כאמור - ואין נפקא מיניה מתי נפרצה - ואותו פתח, או שער מאולתר, היה פתוח: כך, השביל שימש בכפילות מסוכנת הן את מבצעי העבודה - משאיות וכלי עבודה ממונעים - והן הולכי רגל במעברם בשביל בין הרחובות אחימעץ ונטעים. מצב זה היה אכן "חמור ופסול" כדברי התובע המלומד בסיכומיו, שנשא עמו "סיכון חיי עוברי האורח" כדברי הסנגורים המלומדים בסיכומיהם, ומה צר שסיכון זה הפך למציאות מרה;

4. ביום האירוע עבד הנאשם כנהג טרקטור ועסק בחפירה ובפינוי עפר מאתר העבודה ברחוב אחימעץ על-ידי העמסתו בכף הטרקטור, נסיעה על השביל, ושפיכת העפר למשאית שעמדה סמוך לקצה השביל ברחוב נטעים - מרחק של כעשרים או שלושים מטרים.

5. במקום נכחו גם נהג המשאית מר שלום דגן, שהחנה את המשאית, יצא ממנה ושהה באתר, ומר שאוקת עכאשה, שהועסק באתר כ"ג'וקר" - תצפיתן או מכונן, שתפקידו היה להשגיח שהנאשם אינו פוגע בקווי תקשורת, חשמל ומים בעת חפירת העפר, וכן להזהיר הולכי רגל. בעת האירוע היה שאוקת בתוך אתר העבודה ולא הלך או נמצא בסמוך לטרקטור.

6. בערך בשעה 12:00 נהג הנאשם על השביל את הטרקטור, שכפו היתה עמוסה עפר, מהחפירה לכיוון המשאית, כששלום הולך אחריו. הנאשם נסע כאמור בעת שכף הטרקטור היתה בחלקה התחתון בגובה של כארבעים ס"מ מהקרקע, ובעת נסיעתו פגע באמצעות הכף בחזהו של הרב אלקנה אליאסי ע"ה שפסע בשביל, וכך גרם למותו.

7. מותו של המנוח נגרם עקב רשלנותו של הנאשם שנהג בחוסר זהירות וברשלנות, ללא תשומת לב לעוברי דרך; נהג בשביל הולכי הרגל באופן שסיכן את הולכי הרגל; ונהג בקלות ראש על המדרכה שלא נועדה למעבר כלי רכב, מבלי לתת דעתו לאפשרות שהולכי רגל עוברים במקום.

נסיבות העבירה - קביעת מתחם העונש ההולם:

1. בפרשה זו נדון עניינו של נאשם נוסף - מנהל העבודה מר ג'מעה עאשור, הנאשם 1. מנהל העבודה הורשע לפי הודאתו בעבירה בה מואשם גם הנאשם דגן, ונקבע כי גרם למותו של המנוח ברשלנותו שהתבטאה באלו: בכך שהפך את תנאי העבודה, הורה על פתיחת המחסום שחצץ בין אתר העבודה לשביל הולכי הרגל, הורה על נסיעת הטרקטור על שביל הולכי הרגל, שלא הותקנו בו תמרורי אזהרה, חרף העובדה שאלה נדרשו, ונוסף על כל אלה לא שהה באתר העבודה בעת ביצוע העבודות.

2. עניינו של מנהל העבודה נדון בבית המשפט המחוזי במסגרת ערעור שהגישה המאשימה על קולת עונשו (עפ"ג 21270-09-16 מ.י. נ' עאשור (12.7.17)[1]). בין קביעותיו של בית המשפט המחוזי בפסק הדין גם כאלו המשליכות ישירות על עניינו של הנאשם דגן:

א. נדחתה במפורש הטענה, לפיה אחריותו של הנאשם דגן גדולה מזו של מנהל העבודה, ונאמר כי רשלנותו של מנהל העבודה היתה "בוטה וקשה... קיצונית וחסרת הסבר".

בין היתר, עמד בית המשפט על התמשכותה של רשלנותו של מנהל העבודה, על היותה פרי תכנון, ועל היותה חוזרת ומתמידה - למעשה, מנהל העבודה נטל ביוזעין את הסיכון, על-אף היותו מובהק;

ב. בקבלו את ערעור המדינה, קבע בית המשפט המחוזי את מתחם העונש ההולם לעבירה בנסיבותיה - תקופת מאסר בין שישה לבין 24 חודשי מאסר, כעונש עיקרי;

ג. בית המשפט המחוזי נקט מאמצים חריגים לאיתור מקום אפשרי לריצוי עונש בעבודות שירות, ומשכשלו הניסיונות עקב מצבו הרפואי המורכב של מנהל העבודה, הטיל עליו בית המשפט עונש של חודשיים מאסר בכליאה, תוך סטייה מודעת ממתחם העונש ההולם, לצד מאסר על-תנאי וחיוב בפיצוי בסך ₪ 30,000 למשפחת המנוח;

3. בית המשפט המחוזי מצא כי רשלנותו של מנהל העבודה היתה גדולה מזו של הנאשם דנן, גדולה כדי קיצוניות, ובחר לקבוע מתחם עונשי שתחתיתו בתחום אפשרות הביצוע בעבודות שירות. קביעות אלו מחייבות, כעניין של מדיניות ענישה נאותה ומכוח עקרון אחידות הענישה, שמתחם העונש ההולם בעניינו של הנאשם דנן לא יהא חמור מזה שנקבע בעניינו של מנהל העבודה, ואף יהא מתון יותר (והשוו ע"פ 4761/15 ג'ורבאן נ' מ.י. (2015), פסקאות 5 ו-14; ע"פ 677/14 דנקנר נ' מ.י. (2014), פסקה ס"ח; ע"פ 2447/13 קליין נ' מ.י. (2014)).

4. הנאשם פגע קשות בערך המוגן והנעלה-מכל של קדושת החיים, כאשר קטע במעשיו את חיי המנוח, כבן ארבעים בלבד במותו, איש אהוב ומוכשר שזכה להכרה ולכבוד, ודן את אלמנתו ושמונת ילדיו (שהקטנה שבהם נולדה לאחר פטירתו) לכאב וצער קשים מנשוא, בנוסף לקשיים קונקרטיים, כלכליים ונפשיים חמורים [וראו הצהרת נפגעים מיום 10.6.16 ועדותו לעונש של נציג המשפחה, מר מזמר]. המעשה לא היה מתוכנן, ואין ספק כי הנאשם לא חפץ במות המנוח, אך דרגת ההתרשלות היתה גבוהה וברורה, נמוכה אך מזו של מנהל העבודה, כמפורט לעיל.

5. בהתחשב בענישה הנוהגת, כמו-גם בהנחייתו של בית המשפט העליון להחמיר בעונשיהם של רשלנים המקפחים חיי אדם, חייב העונש ההולם להיות מאסר, כעונש עיקרי. לנוכח פסיקתו של בית המשפט המחוזי והאמור לעיל, תהא תחתית המתחם בתחום המאפשר גם מאסר בעבודות שירות חלף מאסר בכליאה.

6. מתחם העונש ההולם שייקבע ינוע בין מספר חודשי מאסר, שניתן לרצותם גם בעבודות שירות, לבין 20 חודשי מאסר, כעונש עיקרי. לעניין פסילת הנאשם מלנהוג, ייקבע מתחם לפי מדיניות נוהגת, בין שלוש לבין עשר שנים.

נסיבות שאינן קשורות בעבירה - קביעת העונש במתחם:

1. הנאשם יליד 1975, כבן 42 כיום, נשוי ואב לחמישה ילדים שהקטן שבהם תינוק, לצד קשר עם אישה נוספת. מוצא הנאשם ממשפחה נורמטיבית. הנאשם החל לעבוד לאחר סיום 12 שנות לימוד, והוא עובד ומפרנס את שתי נשותיו ואת ילדיו. בעבודתו זוכה הנאשם להערכת מעסיקיו.

2. הנאשם נטול עבר פלילי, ואין תיקים התלויים ועומדים נגדו. עברו התעבורתי אינו מכביד [נע/1].

3. שירות המבחן התרשם כי הנאשם הוא אדם נבון, הנוטל כראוי אחריות בעבודתו ובתפקידיו המשפחתיים, והוא בעל בסיס ערכי נורמטיבי, ראוי ומוצק.
4. השירות עמד על התנערות הנאשם מאחריותו למות המנוח, אך מצא כי מדובר בהכחשה שמקורה בעולם הערכים הנורמטיבי של הנאשם, המתקשה לקבל כי ביצע עבירה. הנאשם הביע צער על מותו של המנוח, ופחד מפני השלכות ההליך המשפטי, ובמיוחד מאפשרות הכליאה. לנוכח חומרת העבירה והכחשת הנאשם את אחריותו למות המנוח, לא הציע השירות אפיק טיפולי.
5. אין ספק שעונש מאסר עתיד לפגוע בנאשם ובמשפחתו, אך אין מדובר בפגיעה החורגת מהרגיל - למרבה הצער, קרוביו של עבריין מוצאים עצמם לא-פעם במעגל השני של הניזוקים ממעשיו, אחרי הנפגעים ומשפחותיהם.
6. לזכות הנאשם יילקחו בחשבון היעדרו של עבר פלילי והתנהגותו הנורמטיבית לאורך חייו[2]. הנאשם לא ייחנה מההקלה השמורה למי שמודה ונוטל אחריות.
7. עונשו העיקרי של הנאשם ייקבע אפוא בחלקו התחתון של מתחם העונש ההולם, בתחום עבודות השירות (וראו לעניין זה הוראות סעיף 64 לפקודת התעבורה), ולצד עונש זה גם עונש מרתיע של מאסר מותנה, ופיצוי למשפחת המנוח - הפיצוי רחוק מלשקף את חומרת הנזק ובוודאי שאינו ממצה. על-אף הפגיעה הוודאית בפרנסת הנאשם, אין מנוס מפסילת רישונו.

סוף-דבר, אני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

- א. שישה חודשי מאסר, שירוצה בעבודות שירות החל מיום 1.11.17 במשטרת עירון בחדרה. הנאשם מוזהר כי אי-ציות להוראות הממונה על עבודות השירות, או האחראים במקום העבודות, יוביל להפסקת העבודות ולהמשך ריצוי המאסר בכליאה. תשומת-לב הנאשם להוראות שבחוות דעתו של הממונה;
- ב. שישה חודשי מאסר על-תנאי למשך שלוש שנים מהיום, שלא יעבור עבירה על סעיף 304 או על סעיף 338 לחוק העונשין, תשל"ז-1977;
- ג. פסילה מלנהוג או לקבל רישיון נהיגה למשך חמש שנים. הנאשם הצהיר כי רישונו כבר מופקד.
- ד. פסילה על-תנאי של שישה חודשים למשך שלוש שנים מתום תקופת הפסילה, מלנהוג או לקבל רישיון נהיגה;
- ה. פיצוי בסך ₪ 30,000 שיופקד בקופת בית המשפט ויועבר לאלמנת המנוח. הפיצוי ישולם בשישה תשלומים חודשיים, שווים ורצופים, שהראשון שבהם לא יאוחר מיום 1.11.17, וכשמחדל או עיכוב באחד התשלומים יוביל להעמדת מלוא הסכום לפירעון מיידי.

הוראות נלוות:

א. מוצגים: יועברו להכרעה פרטנית של קצין משטרה;

ב. לנוכח חלוף הזמן מעת הגשתו של טופס פרטיה של אלמנת המנוח, תגיש המאשימה בהקדם למזכירות טופס מעודכן;

ג. לתשומת-לב הנאשם: בקשות לדחייה נוספת של תשלום הפיצוי או לפריסתו לתשלומים יש להפנות לטיפול המרכז לגביית קנסות לפי סעיף 5ב. לחוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, תשנ"ה-1995;

ד. המזכירות תעביר עותקי גזר הדין לממונה על עבודות השירות ולידיעת שירות המבחן;

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי תוך 45 יום מהיום.

ניתן היום, כ"ב אלול תשע"ז, 13 ספטמבר 2017, במעמד הצדדים.

[1] מנהל העבודה הגיש בקשת רשות ערעור, שטרם נדונה (רע"פ 5926/17).

[2] נורמטיביות הנמדדת לפי סולם הערכים של חברת המוצא של הנאשם, כפי שמדד ככל הנראה שירות המבחן, אך בל יטעה איש לחשוב שגם בעיני בית המשפט מצב של ביגמיה-למעשה נחשב "נורמטיבי".